

Serviciile ecosistemice – capitalul natural care ne înconjoară

Relația cu natura este un element esențial în existența omenirii, iar rolul nostru este foarte mare atât în exploatarea darurilor naturii, cât și în protecția acestora.

Elena SCOBIALĂ

Natura este reprezentată de elemente complexe pe care noi le numim ecosisteme naturale și semi-naturale, acele medii geografice în care există un ansamblu de organisme vegetale și animale care interacționează. Păduri, pajiști, lacuri, râuri, mlaștini, peșteri, terenuri agricole etc. unde viețuiesc plante, animale, păsări, insecte care se influențează reciproc și există într-un ciclu continuu. Spre exemplu, o pajiște este un ecosistem în care insectele polenizează florile și ierburile. Vitele se hrănesc cu aceste plante, iar bălegarul, descompus de organismele din sol, contribuie la hrănirea pământului în care cresc plantele. Fiecare element al ciclului depinde de alte elemente pentru a supraviețui.

În așa fel, fiecare ecosistem ne oferă nouă, oamenilor, beneficii sub formă de bunuri și servicii. Cercetătorii au identificat patru tipuri diferite de servicii ecosistemice, toate fiind vitale pentru noi: serviciile de aprovizionare sau producție furnizează bunurile, cum ar fi hrana, apă potabilă, lemnul și fibrele; serviciile de reglare controlează clima și precipitațiile, cantitatea și calitatea apei, asigură reciclarea naturală a deșeurilor și prevenirea răspândirii bolilor; serviciile culturale se referă la valoarea estetică a peisajului, frumusețea, inspirația și recreerea care contribuie la bunăstarea noastră spirituală, iar serviciile de asistență includ formarea solului, fotosinteza și ciclul substanțelor nutritive, aflate la baza creșterii și a producției.

Noi, însă, nu apreciem ceea ce ne oferă natura și îi risipim darurile fără a ne da seama că prin acțiunile noastre, conștiente în mare parte, ne lipsim de sursele de hrană, de apă și, în final, de condițiile de viață... De-a lungul timpului, am beneficiat, am consumat și transformat aceste bunuri și servicii, le-am pus prețuri fără a înțelege valoarea lor reală pe termen lung în existența societății, le-am subevaluat.

Dar cât o să ne coste epuizarea și exploatarea exagerată și nechibzuită a acestor beneficii pe care ni le oferă natura? Este o întrebare care și-au pus-o miniștrii mediului ai marilor puteri economice mondiale, care în cadrul unei reuniuni la Potsdam, Germania, în martie 2007 au convenit să lanseze un studiu global privind

Elevii de la Ivancea au aflat despre importanța protecției patrimoniului natural din preajmă

beneficiile economice ale diversității biologice, care să compare costurile dispariției ecosistemelor cu cele ale măsurilor de conservare eficiente. Conform acestui studiu (*Economia ecosistemelor și a biodiversității/The Economics of Ecosystems and Biodiversity - TEEB*) pierderea anuală de servicii ale ecosistemelor este estimată la 50 de miliarde EUR. Raportul estimează că, în absența unor măsuri, doar dispariția biodiversității terestre ar putea costa 7% din PIB până în 2050, iar pierderea serviciilor ecosistemului marin poate spori considerabil această sumă. Totodată, valoarea economică a bunurilor și serviciilor oferite de ecosisteme a fost estimată la 16-54 trilioane dolari SUA/anual. Valorile au fost calculate luând în considerare serviciile oferite de ecosisteme precum producția de hrană, materii prime, controlul dimei și al gazelor atmosferice, circuitul nutrienților și apei, controlul eroziunii, formarea solului etc.).

În Republica Moldova, la fel, există un document care a făcut o primă cuantificare a beneficiilor pe care fiecare din noi le folosește zilnic – Raportul special „Valoarea economică a serviciilor ecosistemice în Republica Moldova” – realizat în anul 2013, în cadrul proiectului implementat de Fondul Global de Mediu și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare „Planificarea națională în domeniul biodiversității pentru a susține implementarea Planului Strategic al CDB 2011-2020 în Republica Moldova”.

Conform acestui raport ecosistemele agricole și pășunile, care ne asigură produse animaliere și producție vegetală, furnizează servicii de aprovizionare (cu produse agricole), estimate în anul 2011 la 3 900 mil. dolari SUA. În același timp, serviciile furnizate de păduri (lemn, pomușoare, vânat, etc.) erau estimate la circa 28,3 mil. dolari SUA. Un alt domeniu în care putem să simțim

foarte bine valoarea beneficiilor pe care ni le aduc ecosistemele este ecoturismul - o activitate în creștere în Republica Moldova. În 2011, contribuția directă și indirectă a ecoturismului la PIB a fost estimată la 7,9 mil. dolari SUA. Vizitatorii apreciază din ce în ce mai mult locurile unde resursele naturale sunt protejate, fiind astfel beneficiari ai serviciilor ecosistemice: peisaj și recreere. Prin furnizarea de servicii de regularizare a apei și solului, ecosistemele pot produce efecte importante în ceea ce privește reducerea efectelor înundațiilor sau alunecărilor de teren. Dacă prin funcțiile protective ale ecosistemelor s-ar micșora efectele distrugerilor provocate de calamitățile naturale cu numai 10%, atunci valoarea serviciilor de regularizare a ecosistemelor ar constitui între 13,4 și 19,7 mil. dolari SUA pe an. Acestea sunt valori calculate în baza unor date și fapte consumate, iar potențialul de creștere a acestor valori este mare. Totodată, există riscuri majore de descreștere a acestora, cu impact asupra bunăstării și sănătății oamenilor. Totul depinde de atitudinea instituțiilor statului, a agenților economici, dar și a oamenilor simpli față de natură.

Fiecare din noi ar trebui să conștientizeze faptul că protecția și conservarea ecosistemelor a devenit mai mult decât o datorie etică în relația noastră cu natura. Este o necesitate practică atât pentru generația noastră, cât și pentru cele viitoare, pentru a ne asigura supraviețuirea și a beneficia în continuare de capitalul natural al Terrei.

Articol publicat în cadrul proiectului „Comunitate responsabilă - peisaj terestru conservat”, implementat de Mișcarea Ecologistă din Moldova cu suportul Programului de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD

Opiniile exprimate în această lucrare sunt cele ale autorului și nu angajează responsabilitatea Programului de Granturi Mici al GEF.

SGP The GEF Small Grants Programme

25 YEARS

